

10. Усе про економічне законодавство. Підсумки апробації методики визначення депресивних територій // <http://ir.org.ua>.
11. Черняк В. Проект Закону «Про стимулювання розвитку регіонів» // Матеріали сайту Української Народної Партії // www.yandex.ru.
12. Регіональна політика та механізм її реалізації // За ред. академіка НАН України, д-ра екон. наук М.Г. Чумаченко, професор, Б.Д. Данилишина, член-кореспондент НАН України, д-ра екон. наук, професор, Ю.Ю. Туниця, член-кореспондент НАН України, д-ра екон. наук, професор. – К.: Наукова думка. – 2003. – 415 с.
13. Калинеску Т.В., Гончаров В.Н. Оценка способов перемещения предприятий и эффективность капитальных вложений в них // Матеріали Першої всеукр. наук.-практ. конф. «Україна наукова 2001». Т. І. Екон. науки. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2001. – С. 24 – 25 ; Калинеску Т.В. Методологія аналізу і оцінки ефективності переміщення сфер діяльності підприємств. Монографія. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2003. – 280 с.
14. Словарь иностранных слов. – 7-е изд., перераб. – М. Русский язык, 1979. – 624 с.

В статье рассмотрены проблемы депрессивных регионов. Предложены механизмы оздоровления экономического и социального развития депрессивных территорий, осуществление санаций на производственных депрессивных зонах.

The problems of the depressed regions are considered in the article. The mechanisms of making healthy the economic and social development of the depressed territories, realization of sanatio are offered on the production depressed areas.

УДК 331.01:331.6

О.В. Абашина, доц., канд. екон. наук

Кіровоградський національний технічний університет

Якісна і кількісна складові формування робочої сили молоді в регіоні

В статті приведені результати дослідження впливу факторів на якісну і кількісну складові формування робочої сили молоді. Виокремлено і проаналізовано стан факторів, визначені шляхи покращення формування робочої сили молоді в регіоні.

якісна, кількісна складові, формування робочої сили молоді, регіон, фактори

Молодь, яка володіє найбільш сучасними знаннями, в період глобалізації здатна принести найбільшу користь в економіці. Ведучі вчені-економісти саме молоді прогнозують велике майбутнє. Однак в умовах, що склалися, зокрема в Україні, молодь достатньо складно інтегрується в економічну сферу. Це не сприяє сталому розвитку України, який передбачений законодавством. Цим же задачам присвячена наукова тематика Кіровоградського національного технічного університету МОН України, зокрема тема «Підвищення рівня зайнятості молоді в регіоні» (ДР № 0104U005814). Забезпечення сталого розвитку країни і підвищення рівня зайнятості молоді не можливі без збереження кількості і забезпечення якості робочої сили молоді, що потребує дослідження впливу різних факторів на якісну і кількісну складові її формування. Тому тема статті є актуальною.

В країнах СНД, де в основному виникають такі проблеми, дослідження, спрямовані на використання молоді в ринкових умовах, проводить ряд авторів. Вони у певних випадках поряд з іншими питаннями розглядають якісні і кількісні

характеристики молоді. М.Ф. Головатий розглядає загальні питання соціології молоді (1999), О.О. Яременко – молодь у стратегії людського розвитку України (1996), О.А. Морозова – вплив розвитку вітчизняного виробництва на структурні зміни вищої освіти та стан ринку праці спеціалістів на прикладі м. Дніпропетровська та області (2000), М.П. Перепелиця – державну молодіжну політику в Україні (2001), Н.І. Чухрай, Р. Патора – маркетингові дослідження регіонального ринку освітніх послуг (2001), О. Кузнецова – сучасні тенденції до підготовки та забезпечення роботою фахівців із вищою освітою (2001), Л. Колешня – проблеми працевлаштування випускників вищих навчальних закладів і шляхи їх вирішення (2001), М.І. Хмелярчук – зайнятість і соціальний захист молоді (2002), Н.А. Свиридов - адаптаційні процеси у сфері молоді (2002), В. Кравченко – оцінку зрушень у регіональній структурі молодіжного сегменту ринку праці України (2002), А. Карнаух – проблеми молодіжної політики в сучасній Україні (2005), Ю. Шотова - порівняльні характеристики правового регулювання працевлаштування молоді національним законодавством та законодавством інших країн (2005), Р. Науменко - державну освітню політику щодо розвитку талановитої та обдарованої молоді в позашкільних навчальних закладах України (2005). Не дивлячись на широке коло питань, які розглядаються у наукових роботах цього спрямування, комплексне дослідження формування якісної і кількісної складових робочої сили молоді ніхто не здійснює.

Метою даної роботи є всебічне дослідження впливу різних факторів на якісну і кількісну складові при формуванні робочої сили молоді в регіоні.

Робоча сила молоді займає значну частку трудових ресурсів. Володіння найбільш передовими знаннями ставить її в особливе положення серед інших категорій трудових ресурсів. Трудовий потенціал робочої сили молоді в значній мірі визначається професійно-орієнтаційною роботою та формуванням освіти. Важливим чинником є прагнення молоді до отримання освіти. Його можна оцінити по бажанню молоді отримувати повну загальну середню, професійно-технічну та вищу освіту.

На першому етапі формування робочої сили молоді самим важливим питанням є отримання спеціальності, яка відбувається в процесі профорієнтації. Професійна орієнтація здійснюється в наслідок впливу комплексу взаємозв'язаних економічних, соціальних, медико-біологічних, психологічних, педагогічних та інших заходів, які спрямовані на формування професійного покликання у молодих людей, втягнення їх у трудову діяльність на підставі вибору професії, очікуваного виявлення їх здібностей, інтересів, придатності, а також на ознайомлення з вимогами та потребами ринку праці. Основною метою професійної орієнтації є надання допомоги молоді у виборі професії та місця навчання. Її основними факторами є наступні: професійне навчання, вироблення усвідомленої потреби в праці, професійна інформація, професійна консультація, професійний вибір і професійна адаптація. Профорієнтаційну роботу проводять органи освіти, охорони здоров'я, служби зайнятості, суспільні організації, а також підприємства та інші заклади. Серед проблем професійної орієнтації сучасної молоді можна виділити три основні: психологічні, економічні та соціальні [1]. До психологічних звичайно відносять виявлення здібностей, інтересів, професійної придатності. Недостатнє фінансування вищої освіти, недосконалість системи замовлення підготовки фахівців складають економічні проблеми. Соціальні проблеми полягають в «не престижності» деяких професій, незважаючи на значний дефіцит фахівців.

В процесі професійної орієнтації та підготовки створюється робоча сила молоді. Під якістю робочої сили молоді слід мати на увазі не лише рівень її кваліфікації (сукупність загальної та спеціальної професійної освіти, необхідних знань, вмінь, професійних навиків і виробничого досвіду для виконання в певних організаційно-

технічних умовах тих чи інших видів робіт встановленої складності), а також адаптованість, мобільність, умотивованість, інноваційність.

Необхідність суттєвого підвищення якості робочої сили молоді є наслідком зміни змісту та характеру праці в ринкових умовах, а також зрушень в професійно-кваліфікаційній структурі працюючих. Зростає значущість творчих здібностей працюючих. З'являються нові прошарки виробників, що зайняті індивідуальною трудовою діяльністю, бізнесменів, підприємців. Змінюється співвідношення в робочій силі робітників і спеціалістів. Підсилюється процес ротації робітничих професій. Характерною є і перебудова структури інженерно-технічних працівників і службовців. Підвищується питома вага фахівців, які вміють аналізувати та управляти процесами на ринках продукції, капіталу, цінних паперів, праці. Зростає попит на фахівців з електронно-обчислювальної техніки, програмістів, економістів, менеджерів, юристів. Менеджери-професіонали повинні вміти оперативно оцінювати виробничу ситуацію, прораховувати на рівні сучасних досягнень розв'язки задач, які виникають, управляти фінансами, кадрами, маркетингом, обґрунтовувати і втілювати рішення. Спеціалісти інженерно-технічного профілю повинні володіти постійною готовністю до самонавчання, поповнення знань. Вони повинні мати здібності до оволодіння інноваціями, що передбачає технічну творчість, пошук оригінальних рішень та вміння здійснювати заміну діючої техніки та технології на більш сучасні. Такі працівники, крім того, повинні вміти одночасно виконувати функції конструктора, технолога, організатора виробництва. Крім цього фахівець не просто повинен притримуватись строго певної технології виробництва, не лише адекватно реагувати на відхилення від зарані затвердженої програми, не лише технологічно її формувати, але і ефективно діяти без будь-якої попередньої програми, в світі, що неперервно змінюється [2].

Крім того, для забезпечення конкурентоспроможності на ринку праці робоча сила молоді повинна відповідати специфічним вимогам на зовнішньому та внутрішньому ринках.

Формування та розвиток у молоді людини здібностей до праці відбувається у вигляді неперервного процесу навчання, який складається з трьох етапів. Метою першого етапу є формування системи знань, трудових умінь, прийомів творчої праці, освоєння фундаментальних знань, загальноосвітня підготовка. На другому етапі формується система професійних знань і умінь, досвід творчої діяльності (професійна підготовка). Третій етап передбачає періодичне оновлення, поглиблення та розширення професійно-значимих знань, вмінь, навичок, які забезпечують підвищення ефективності праці в умовах, що змінюються. На протязі всіх трьох етапів одночасно переслідується мета формування у молоді знань і умінь та всебічний розвиток особистості.

Система освіти в Україні як інститут соціалізації відіграє значну роль у соціумі. Вона сприяє реалізації функцій і цілей процесу розвитку суспільних відносин. Система вищої освіти є соціальним інститутом, що завершує первинний процес самореалізації. Індивід приймає відповідальність за свої взаємини в суспільстві та професійне становлення, яке має на увазі функціональний розподіл обов'язків і прав у соціальній структурі.

Початкову професійну освіту можна отримати в професійно-технічних та інших училищах, а також безпосередньо на виробництві. Середню професійну освіту, спрямовану на підготовку молодих робітників широкого профілю або фахівців середньої ланки, можна отримати в середніх спеціальних навчальних закладах або на першій ступені вищої професійної освіти. Професійне навчання працівників на виробництві може здійснюватись здебільшого в трьох наступних формах: індивідуальній, груповій або курсовій. Також може виконуватись перепідготовка і

навчання робітників іншим професіям. Це забезпечує розширення профілю робітників, робить виробництво більш гнучким за рахунок можливого маневру персоналу. Професійна освіта у вищих навчальних закладах спрямована на підготовку фахівців вищої кваліфікації, включаючи й інженерів. На основі вищої професійної освіти здійснюють післявузівську професійну підготовку. Професійна освіта може бути продовженою в магістратурі, аспірантурі, ординатурі, ад'юнктурі. Крім того, тут підвищують рівень кваліфікації, отримують другу вищу освіту, придбають наукову та педагогічну професійні кваліфікації. Це сприяє підвищенню рівня зайнятості молоді та розв'язанню задач ротації працівників.

В ситуації ринкових перетворень все гостріше постає питання: Чи забезпечують зайнятість і чи формують нові економічні умови людський капітал, оскільки лише за таких обставин гарантується ефективність виробництва і свобода праці? Особливо це актуально стосовно зайнятості молоді.

Людський капітал як поняття передбачає головну роль людини в суспільному виробництві. В усьому світі прийшли до визнання вирішальної ролі основної продуктивної сили – людини. В роботах В. Томаса сказано: «Цінність компанії є її люди. Якщо ви спалите всі наші заводи, але залишите людей, ми зможемо швидко стати на ноги. Заберіть наших людей, і ми вже ніколи не зможемо підвестися» [3, С.65]. Людський капітал розглядається як нематеріальна і невичерпана першопричина економічного зростання. Він постійно оновлюється, вдосконалюється, досягає все нових висот, форм прояву та якісного удосконалення. Першими це оцінили США, які в широких масштабах використовують працю вчених, спеціалістів та інших «носіїв» людського капіталу, що сформувався у різних країнах світу, не здійснюючи початкових інвестицій, але проводячи селективну імміграційну політику [4, С.42]. Якщо під робочою силою мати на увазі здібність до праці – сукупність фізичних і інтелектуальних даних, які можуть бути використані у виробництві (здоров'я, освіта, професіоналізм), то людський капітал є більш широким поняттям. Воно включає здоров'я, природні здібності, освіту, професіоналізм, мобільність. Враховуючи, що центральними ресурсами XXI століття стануть інтелектуальні, людський капітал буде найголовнішим ресурсом у суспільному виробництві. Стратегія розвитку людського капіталу буде відігравати вирішальну роль у перспективі кожної держави, в тому числі і України [5].

Молодь від інших вікових соціальних груп суспільства відрізняє те, що вона як специфічна соціально-демографічна група перш за все відрізняється за віковими категоріями, між яких знаходиться на початку формування робочої сили. Її відмінною рисою є проміжний стан. В процесі становлення кожен член суспільства вступає в дану соціально-економічну групу населення і через певний час залишає її в іншій якості. Молодь своєчасно повинна отримувати високий рівень освіти, оскільки втрати на певному етапі її відтворення компенсувати і повноцінно відновити практично вже не можливо. Крім якісних можуть відбуватися і кількісні втрати як в прямому, так і в переносному розумінні. В кожній конкретній ситуації в соціально-демографічну групу молоді щорічно входить і щорічно виходить певна кількість людей. Чисельність осіб, що поповнила соціально-демографічну групу молоді, з врахуванням демографічних втрат повинна зберегтись до моменту виходу за віком з цієї соціально-демографічної групи. Чисельність групи молоді з моменту входження в дану соціально-демографічну категорію практично може лише зменшуватись у часі. Ці втрати відбуваються в наслідок смерті та міграції. Стосовно робочої сили вони збільшуються, оскільки певна частина молоді може втрачати деякі характеристики, які не дозволяють виконувати ту чи іншу роботу. На це впливає ряд факторів.

Структура основних факторів, які впливають на формування робочої сили

молоді, показана на рис. 1. З рис. 1 видно, що основні фактори впливу на формування робочої сили молоді представлено виробничо-економічною, соціальною групами та групою факторів безпеки життєдіяльності. На кількісну складову робочої сили молоді впливають всі фактори, а на якісну – лише половина факторів. Всі фактори соціальної групи впливають на якість робочої сили молоді.

Чисельність робочої сили молоді знаходиться під впливом перерахованих факторів. Безробіття і занадто низький рівень життя буде підривати її здоров'я, змушувати багато працювати на різних ризикових, небезпечних та шкідливих роботах, що може призвести до смерті, каліцтва з майбутнім вибуттям в розряд економічно неактивного населення або того ж самого в наслідок втрати працездатності. Система охорони здоров'я буде впливати аналогічно. Крім того, можуть бути при низькому її рівні смертельні наслідки як результат оперативного втручання або невірного лікування. Система безпеки життєдіяльності повинна гарантувати життя молодим людям та збереження їх здоров'я в інших передбачених нею ситуаціях. Чітко відлагоджена система охорони праці не повинна допускати смертельних випадків, каліцтва, втрати здоров'я на виробництві. При високому рівні злочинності відбувається загибель людей, каліцтво, втрата здоров'я в наслідок хуліганських дій, гальмування підвищення людського капіталу. Крім того, втрачається частка працездатного населення при відбуванні встановлених термінів покарання та в наслідок підриву здоров'я в місцях покарання. Значну частку робочої сили молоді можна втратити і за рахунок міграційних процесів та маргіналізації її в ринкових відносинах. Певні втрати можливо нести і в системі освіти. Це ж саме можливо відмітити і стосовно факторів, які впливають на якість робочої сили молоді.

Рисунок 1 – Структура основних факторів впливу на формування робочої сили молоді

Розглянемо стан факторів, які формують робочу силу молоді у Кіровоградському регіоні.

Формування освітнього рівня молоді в Кіровоградській області можна простежити на підставі даних табл. 1.

Таблиця 1 - Характеристика освітнього рівня молоді в Кіровоградській області [6, С.473, 474; 7, С.413, 415]

	Роки випуску фахівців					2006 у % до 2000
	2000	2003	2004	2005	2006	
Закінчили середню школу другого ступеня і отримали неповну загальну середню освіту, осіб	16133	16378	15617	14805	14264	88,4
Закінчили середню школу третього ступеня і отримали повну загальну середню освіту, осіб	10999	11827	12051	11689	11154	101,4
Підготовлено кваліфікованих робітників професійно-технічними навчальними закладами, осіб	7574	8327	8289	7888	7121	94,0
Підготовлено фахівців у вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації, тис. осіб	3,5	3,7	3,7	7,8	8,0	121,2
Підготовлено фахівців у вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації, тис. осіб	3,1	3,6	5,4			

З даних таблиці видно, що чисельність тих, хто закінчив середню школу другого ступеня і отримав неповну загальну середню освіту в останні роки зменшується, склавши 88,4% у 2006 р. відносно базового значення у 2000 р., що обумовлено демографічними чинниками. Не дивлячись на це, зростає чисельність випускників середньої школи третього ступеня, спостерігається незначне скорочення чисельності випускників ПТНЗ, динамічно зростає чисельність випускників вузів.

Зростає об'єм підготовки фахівців у вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації, де показник у 2004 р. склав 105,7% проти базового значення. Особливо стрімко зростає чисельність студентів у вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації, досягши, наприклад у 2004 р. 174,2%. Розглянуте свідчить про прагнення молоді отримувати якомога найвищий освітній рівень, нехтуючи в певній мірі інтересами до робітничих професій і перспективою трудової кар'єри робітника.

Створення належних умов та охорони праці у виробничій сфері є невід'ємною складовою частиною соціально-економічного розвитку країни та окремих її регіонів. В той же час через незадовільний стан умов і охорони праці права і гарантії працівників на збереження їх здоров'я і життя часто порушуються. Так, кількість загиблих від травматизму на виробництві є ще значною, хоч має тенденцію до зниження як в Україні, так і в Кіровоградській області. В регіоні в 2006 р. на 1000 працюючих загинуло 0,062 людини проти 0,082 в Україні, що значно менше. Кількість потерпілих від травматизму також має чітку тенденцію до зниження. В 2006 р. на 1000 працюючих отримали в регіоні травми 1,4 особи, в той час як в Україні – 1,7 осіб [7, С.467,468].

Одним із важливих чинників формування робочої сили молоді є стан умов праці на виробництві. З рис. 2 а, видно, що кількість працівників, які працюють в умовах, що не відповідають санітарно-гігієнічним нормам, в Кіровоградській області в 2003 р. значно менша (18,1% проти 26,1%), ніж в середньому по Україні. Пільги та компенсації за роботу зі шкідливими та важкими умовами праці в Кіровоградській області на 5,1% менше отримують наймані працівники порівняно з середнім показником по Україні. 82,4% працівників в області охоплено колективними договорами, що на 0,4% більше, ніж в середньому по Україні. У 2005 р. ця ж тенденція зберігається (рис. 2 б). Все це свідчить про те, що умови праці в регіоні дещо кращі, ніж в середньому по Україні, що більш позитивно позначається на формуванні робочої сили молоді. Однак показники умов праці в області з роками також погіршуються, що негативно впливає на формування робочої сили молоді.

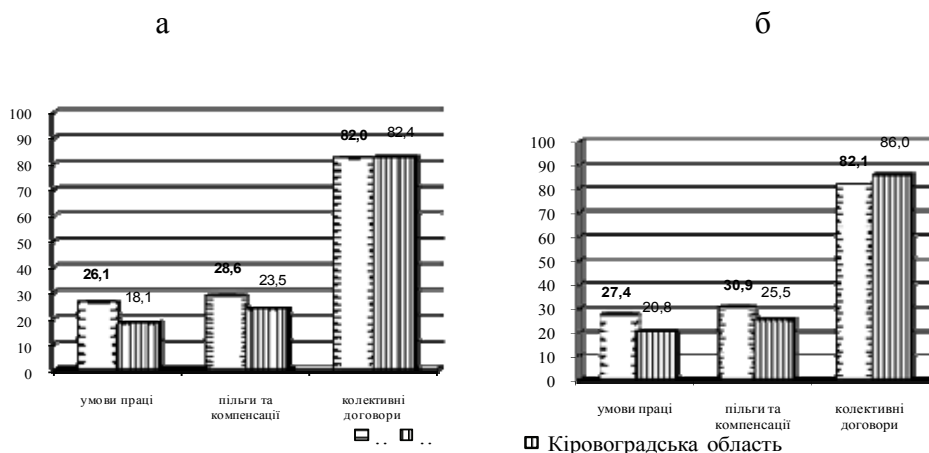

Рисунок 2 – Порівняльні показники стану умов праці найманих працівників, пільг та компенсацій за роботу зі шкідливими і важкими умовами праці та укладення колективних договорів в Україні та Кіровоградській області в 2003 р.(а) та 2005р. (б) [8, С.415-417; 9, С.386-388; 10, С.401-403; 11, С.352-354]

Безробіття населення прийнято оцінювати відповідно його рівню. На рис. 3 подана динаміка показників рівня безробіття населення в Україні та Кіровоградській області. З рисунку 3 видно, що існує чітка тенденція зменшення рівня безробіття з роками як в Україні, так і в Кіровоградській області, однак регіональний показник значно вищий в кожному році середньодержавного. Зберігається також тенденція зменшення різниці між показниками. В 2006 р. Різниця між показниками складає 1,5%. Недостатньо високими є і показники міграції населення в регіоні. В той же час, коли у 2006 р. в Україні спостерігається позитивне сальдо міждержавної міграції, в Кіровоградській області воно негативне і складає -76. В цілому по країні число вибулих і число прибулих в міжрегіональній міграції однакове. В Кіровоградській області сальдо цього виду міграції від'ємне і складає в 2006р. -4681 [7, С.346]. Освітній і фаховий рівень вибулих значно вищий порівняно з прибулими.

Маргінальні групи молоді – це особи, які зневірилися знайти роботу, засуджені, бомжі. Офіційна статистика не веде їх обліку. Розрахунки, зроблені за спеціально розробленою методикою, показують, що їх в Кіровоградській області нараховується близько 4 тис. осіб. Це складає десь 1,7%. На такому ж рівні наближено даний показник знаходиться і в Україні. Близько до цих груп молоді розташовані її представники, що коять правопорушення, займаються злочинністю.

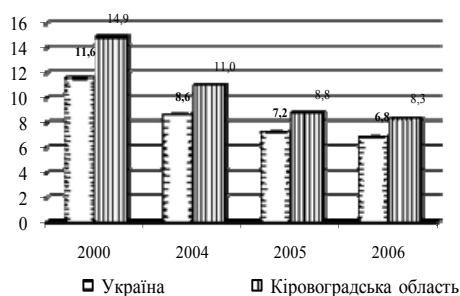

Рисунок 3 – Динаміка показників рівня безробіття населення в Україні та Кіровоградській області [7, С.359]

Злочинність серед молоді негативно впливає на формування робочої сили. В табл. 2 приведено склад засудженої молоді в Кіровоградській області в 2000-2006 рр.

Таблиця 2 – Склад засудженої молоді в Кіровоградській області [6, С.527; 7, С.463]

	<i>(відсотків до кількості засуджених)</i>					
	2000	2003	2004	2005	2006	2006 у % до 2000
Всього засуджено молоді	56,1	59,7	58,5	58,2	57,7	102,8
В т.ч. у віці, років: 14-17	7,7	11,9	12,7	11,2	9,5	123,4
18-24	29,3	31,4	29,6	29,8	31,0	105,8
25-29	19,1	16,4	16,2	17,2	17,2	90,0

З даних таблиці слідує, що чисельність засудженої молоді в ці роки складає більшу частку від всіх засуджених і має тенденцію до зростання. Особливо негативним і небезпечним є динамічне зростання у складі засуджених частки осіб наймолодшого віку, яке склало у 2006 р. 123,4%, а в інші роки було ще більшим.

Групою ризику є молодь у віці 18-24 роки. Їх частка перевищує сумарну кількість засуджених серед вікових груп 14-17 і 25-29 років. Слід відмітити, що молодь, яка була засуджена та відбула покарання, рідко повертається до нормального життя і трудової діяльності. Більшість з них є втраченими для робочої сили молоді.

Якщо рівень життя та соціальний захист населення оцінити по середньомісячній номінальній заробітній платі, доходам на одну особу та витратам, то можливо відмітити наступне. У 2006 р. середньомісячна номінальна заробітна плата найманих працівників у регіоні складала 819 грн. проти 1041 грн. по Україні, що дорівнює 78,7%. В той же час доходи у розрахунку на одну особу в Кіровоградській області склали 6823,9 грн., а середньоукраїнський показник був 7887,7 грн., що відповідає 86,5%. Витрати населення у розрахунку на одну особу ще більш вразливіші. В області вони в 2006 р. склали 74,8%. В середньому жителі Кіровоградської області витрачають 99,6% доходів, в той час коли середньостатистичний українець витрачає 115,3% [7, С.389, 390,394]. Приведені дані підтверджують нижчий рівень життя та соціального захисту населення Кіровоградської області порівняно з багатьма регіонами України.

Значний вплив на формування робочої сили молоді здійснює система охорони та забезпечення здоров'я населення. Офіційна статистика не має уніфікованого показника щодо оцінки стану здоров'я населення, однак нині відомо, що система охорони здоров'я в Україні не є досконалою. Найвищі показники в цей час зосереджені в столиці, крупних містах, обласних центрах. В районних центрах, крім деяких, можливості значно менші, а в сільській місцевості система охорони здоров'я лише номінально присутня. Не може вона мати високих показників і в Кіровоградській області, де навіть відсутня підготовка фахівців вищого рівня за даним спрямуванням. Наприклад, лише захворюваність на активний туберкульоз за останні роки в регіоні значно вища середніх показників. В 2006 р. на 100 тис. населення в області було 114,2 чол. захворілих. Цей показник менший лише показника Херсонської області, де він склав 156,4. В середньому по Україні захворілих було 83,4 на 100 тис. населення [7, С.464]. Молодь, здебільшого учні та студенти, щорічно проходять медогляди, а старші вікові групи – їх учителі, викладачі такого огляду не проходять. Отже, система охорони здоров'я на сучасному етапі практично не виконує своїх функцій.

Формування робочої сили молоді тісно зв'язане з безпекою життєдіяльності в регіоні, яка проявляється в стані травматизму невиробничого характеру, забезпечення населення продовольством, впливу надзвичайних ситуацій, навколишнього середовища. Надзвичайні ситуації в регіоні виникають порівняно рідко і їх прояв не викликає значних наслідків. Продовольчу безпеку можна вважати достатньою лише в тому випадку, коли частка національного виробництва найважливіших продуктів харчування в загальному обсязі споживання складає не менше 80% [12, С.130]. У

Кіровоградській області, не дивлячись на негаразди в аграрному комплексі, такі співвідношення виконуються. В табл. 3 приведено порівняльні показники стану навколишнього середовища в Україні та Кіровоградській області. З даних табл. 3 видно, що споживання свіжої води з роками зменшується як в Україні, так і в Кіровоградській області, однак зменшення в регіоні в 2006 р. порівняно з 2000 р. складає 52,3%, в той час коли середньоукраїнський показник дорівнює 78,9%. Порівняно з 1990 р. цей показник в 2006 р. в регіоні складає лише 16,7% проти 33,9% по Україні. Шкідливі відходи в атмосферне повітря в області значно менші середньоукраїнських показників, вони щорічно зменшуються при зростанні середньоукраїнського показника. У 2006 р. склали 21,6% середнього значення по Україні. В регіоні протилежна ситуація з накопиченням промислових шкідливих для здоров'я відходів. Їх кількість зростає і у 2006 р. склала 108,1% від рівня 2000 р., хоч в Україні тенденція має зворотний характер. Не дивлячись на певні досягнення, екологічна ситуація в регіоні є напруженою. В регіоні, крім того, існує ще ряд не згаданих тут проблем [13].

Таблиця 3 – Порівняльні показники стану навколишнього середовища в Україні та Кіровоградській області (Україна / Кіровоградська область) [7, С.508,512,522]

	2000	2003	2004	2005	2006	2006 у % до 2000
Споживання свіжої води, млн. м ³	12991	11034	9973	10188	10245	78,9
	86	62	57	53	45	52,3
Шкідливі відходи в атмосферне повітря на км ² , т	9,8	10,3	10,5	11,0	11,6	118,4
	3,3	2,8	2,9	2,9	2,5	75,8
Наявність у сховищах організованого складування та на території підприємств промислових токсичних відходів, тис. т	23002,0	31304,0	28349,0	21674,0	20121,5	87,5
	14,8	14,7	14,7	15,2	16,0	108,1

Протягом останніх років в цілому по Україні відповідно офіційним даним статистики передчасно йдуть з життя внаслідок травм невиробничого характеру понад 70 тис. осіб [14, С.51]. Найчастіше це відбувається через нестачу знань самих потерпілих. Тут частіше всього у центрі вирішення цих питань є сама людина, яку необхідно навчити і сформувавши необхідний тип поведінки. Розв'язання даних питань, крім того, дуже залежить від рівня економіки регіону і країни в цілому, що за короткий період розв'язати не можливо. Отже, викладене, негативно позначається на здоров'ї населення, в тому числі і молоді. Такий стан безпеки життєдіяльності не може позитивно впливати на формування робочої сили молоді.

Розглянуті фактори, що впливають на формування робочої сили молоді, можуть змінюватись під впливом дії урядових, регіональних органів управління та власної поведінки індивіда. Тобто, зміною якісних і кількісних складових формування робочої сили молоді можливо керувати. Вона має бути об'єктом цілеспрямованої державної та регіональної молодіжної політики.

Таким чином, для покращення якісних і кількісних складових формування робочої сили молоді необхідно на державному рівні реформувати охорону здоров'я населення та освіти, включаючи наукове обґрунтування нормативів, об'ємів і змісту навчання. На регіональному рівні треба підвищити рівень зайнятості населення, рівень життя та соціальний захист населення, зменшити міграційні потоки, правопорушення молоді та покращити показники безпеки життєдіяльності.

Проведені дослідження відкривають перспективу удосконалення молодіжної політики, розробки методик та заходів по покращенню якісної і кількісної складових формування робочої сили молоді.

Список літератури

1. Толоч В., Васильєва О. Професійна орієнтація молоді: проблеми та умови // Новий колегіум. – 2003. – №2. – С.33-37.
2. Зухба Е.Н., Рыбникова Г.И. Роль образования в формировании нового качества человеческого капитала //Регіональні перспективи. – 2001. - №1(14). – С.12-14.
3. Thomas W., Linking H.R. Strategy to External Customer Values. Human Resource Executive Magazine Alexandria, Va, 1996.
4. Стасюк М., Крючковський В. Вплив міграційних процесів на основні демографічні показники в Україні // Україна: аспекти праці, 2004. - №5. – С.40-45.
5. Нгуєн Вієт ХОА. Особливості людського капіталу в перехідних економіках (на прикладі В'єтнаму) // Вісник Тернопільської академії народного господарства: - Проблеми економічної інтеграції України в Європейський Союз: європейські студії. – 2000. – Спеціальний випуск №15-2. – С.106-108.
6. Статистичний щорічник Кіровоградської області за 2004 р. / За ред. Н.Л. Гарник. – Кіровоград: Головне управління статистики у Кіровоградській області, 2005. – 546 с.
7. Статистичний щорічник Кіровоградської області за 2006 рік // За ред. Л.Б. Дівель. – Кіровоград: Головне управління статистики у Кіровоградській області, 2007. - 485с.
8. Статистичний щорічник України за 2003 р. / За ред. О.Г. Осауленка. – К.: Консультант, 2004. – 631 с.
9. Статистичний щорічник Кіровоградської області за 2003 рік // Загальне керівництво Н.П.Моторної. – Кіровоград: Головне управління статистики у Кіровоградській області, 2004. – 537с.
10. Статистичний щорічник України за 2005 р.// За ред. О.Г. Осауленка. –К.:Консультант, 2006. – 575 с.
11. Статистичний щорічник Кіровоградської області за 2005 рік // За ред. Л.Б. Дівель. – Кіровоград: Головне управління статистики у Кіровоградській області, 2006, - 498с.
12. Лозинська Т.М. Основні задачі забезпечення продовольчої безпеки країни // Проблеми ефективного функціонування АПК в умовах нових форм власності та господарювання: Кол. монографія у двох томах. Т.1. / За ред. П.Т. Саблука, В.Я. Амбросова, Г.Є. Мазнева. –К.:ІАЕ, 2001. – С.130-132.
13. Екологічний паспорт Кіровоградської області. – Кіровоград: ТОВ НВФ «ЕКОЦЕНТР», 2007. – 110 с.
14. Про стан травматизму невиробничого характеру у 2002 р.// Охорона праці. – 2003. - №5. – С.51.

В статье приведены результаты исследования влияния факторов на качественную и количественную составляющие формирования рабочей силы молодежи. Выделено и проанализировано состояние факторов, определены пути улучшения формирования рабочей силы молодежи в регионе.

In the article the resulted results of research of influence of factors on high-quality and quantitative component formings of labour force of young people. Selected and analysed the state of factors, the ways of improvement of forming of labour force of young people are certain in a region.